

Promemoria

Datum: 2015-10-29
Diarienumr: SSM2015-1136
Dokumentnr: SSM2015-1136-2

Ansvarig handläggare: Carl-Henrik Pettersson
Fastställt: Ansi Gerhardsson

SSM:s förväntningar på redovisningen i Fud-program 2016

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning.....	2
2	Inledning.....	2
2.1	Bakgrund.....	2
2.2	Syfte.....	3
2.3	Omfattning och avgränsningar.....	3
2.4	Inhämtande av synpunkter.....	3
3	Om sammanhanget och överlappande aktiviteter.....	3
3.1	Övergripande om Fud-processen.....	3
3.2	Utveckling av det legala och regulativa regelverket.....	4
3.3	Tillsyn av befintliga verksamheter.....	5
3.4	Tillståndsprovning av nya verksamheter.....	6
3.5	Verksamheter med koppling till Finansieringslagen.....	6
4	SSM:s förväntningar på redovisningen i Fud-program 2016.....	6
4.1	SSM:s granskning av Fud-program 2013.....	6
4.2	Diskussion.....	7
4.3	Slutsatser.....	9

1 Sammanfattning

Sedan Fud-processen etablerades för drygt 30 år sedan har många av de ursprungliga förutsättningarna med tiden kommit att förändras. Det legala och regulativa ramverket har reviderats. I takt med utvecklingen internationellt har lagstiftningen på det nationella planet utvecklats och ett omfattande system av föreskrifter som reglerar verksamhet vid kärntekniska anläggningar har etablerats.

Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) granskar för närvarande nya tillståndsansökningar. SKB har lämnat in ansökningar om tillstånd för att dels etablera en inkapslingsanläggning och ett slutförvar för använt kärnbränsle, dels för att bygga ut slutförvaret för kortlivat radioaktivt avfall (SFR). SSM:s granskning av ansökningarna kommer enligt nuvarande planer att fortgå efter det att SSM yttrat sig till regeringen över Fud-program 2016.

Verksamheter med koppling till finansieringslagstiftningen har utvecklats. Finansieringslagstiftningen såväl som kärnkraftsindustrins arbete med kostnadsberäkningar och myndighetens granskande verksamhet har över tid utvecklats väsentligt.

Vid granskning och utvärdering av Fud-program 2013 blev det tydligt att det finns ett behov av att förtydliga myndighetens förväntningar på redovisningen i Fud-program 2016 i relation till de förändrade förutsättningarna. Denna promemoria sammanfattar SSM:s förväntningar på redovisningen i Fud-program 2016. Därutöver bedöms promemorian kunna utgöra ett bidrag till en fortsatt diskussion om innehållet i framtida Fud-program.

Sammanfattningsvis anser SSM att Fud-program 2016 dels ska redovisa en strategisk planering för den forskning och utveckling som behövs för att etablera och genomföra framtida verksamheter, dvs. idag ej tillståndsgivna verksamheter, dels översiktligt redovisa samtliga åtgärder som kan bli behövliga för att etablera ett sammanhållet system som leder fram till en säker avfallshantering och slutförvaring. Utan att förlora i översiktlighet bör redovisningen i Fud-program 2016 på lämpligt sätt anpassas till de redovisningar som lämnas in till myndigheten i andra sammanhang, med hänvisning till dessa.

2 Inledning

2.1 Bakgrund

I SSM:s granskningsrapport som bifogades yttrandet till regeringen över Fud-program 2013¹, har SSM övergripande redogjort för Fud-programmets roll i förhållande till annan myndighetstillsyn och i förhållande till pågående tillståndsprövningar.

I kapitel 1.2 i granskningsrapporten konstateras bland annat att ett omfattande system av föreskrifter som reglerar verksamhet vid kärntekniska anläggningar har etablerats. Föreskrifterna innehåller krav på redovisningar som i viss mån överlappar krav på redovisning i Fud-programmen.

I kapitel 1.3 i granskningsrapporten redogörs för myndighetens förhållningssätt till pågående granskning av ansökningar om tillstånd att etablera kärntekniska anläggningar parallellt med granskning och utvärdering av Fud-programmen.

---

¹ SSM Rapport 2014:12 Granskning och utvärdering av SKB:s redovisning av Fud-program 2013.

Därutöver kan konstateras att såväl kärnkraftsindustrins arbete med att ta fram kostnadsberäkningar som myndighetens verksamhet med att granska beräkningarna har utvecklats väsentligt och det finns starka kopplingar till myndighetens granskning och utvärdering av Fud-programmet.

SKB gavs möjlighet att till regeringen lämna synpunkter på SSM:s granskningsrapport och framförde då att det är viktigt att tydliggöra vilken redovisning som i framtiden ska ske inom ramen för Fud-programmen². SKB har i ett underlagsdokument³ inför samrådsmöte med SSM om innehållet i Fud-program 2016 lämnat något mer detaljerade synpunkter i detta avseende.

2.2 Syfte

Fud-processen såsom den är formaliserad i dag etablerades i och med att kärntekniklagen trädde i kraft 1984. Under de drygt 30 år som förflutit sedan dess har förutsättningarna i vissa avseenden väsentligt förändrats.

Syftet med denna promemoria är att sammanfatta SSM:s syn på Fud-processen i förhållande till andra myndighetsaktiviteter och nu gällande förutsättningar och därtill kopplade förväntningar på redovisningen i Fud-program 2016. Därutöver bedöms promemorian kunna utgöra ett bidrag till en fortsatt diskussion om Fud-processens utformning i ett längre tidsperspektiv.

2.3 Omfattning och avgränsningar

Denna promemoria sammanfattar Strålsäkerhetsmyndighetens förväntningar på redovisningen i Fud-program 2016 i relation till: i) tillsyn av befintliga verksamheter; ii) pågående/kommande tillståndsprövningar, och; iii) aktiviteter med koppling till finansieringssystemet. Dessutom framförs SSM:s förväntningar på en förbättrad tydlighet och struktur för den redovisning som kommer att ingå i Fud-program 2016.

2.4 Inhämtande av synpunkter

Inför utredningen gavs Kärnavfallsrådet, Östhammars- och Oskarshamns kommuner, Miljörelsens kärnavfallssektariat (Milkas) och Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning (MKG) tillfälle att ge sina synpunkter på vad Fud-programmet bör redovisa mot bakgrund av att det i dag både finns anläggningar och verksamheter som är i drift, inlämnade ansökningar om att få uppföra anläggningar samt anläggningar som är på planeringsstadiet. Av de ovan nämnda instanserna erhöll SSM svar från MKG⁴.

3 Om sammanhanget och överlappande aktiviteter

3.1 Övergripande om Fud-processen

Fud-processen etablerades i dess nuvarande form formellt i början av 1980-talet. Ett av huvudsyftena med processen var att skapa ett strategiskt instrument för att följa upp och i

² SKB DokumentID 1448322. Svensk Kärnbränslehantering AB:s synpunkter på Strålsäkerhetsmyndighetens granskningsrapport över Fud-program 2013

³ SKB DokumentID 1477413. SKB:s synpunkter inför kommande Fud-program 2016 – underlag inför samrådsmöte med SSM.

⁴ SSM:s diarienummer: SSM2015-1136. Synpunkter från Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG, med anledning Strålsäkerhetsmyndigheten, SSM:s, utredning av den svenska Fud-processen.

viss mån styra att reaktorinnehavarna genomför sina lagstadgade skyldigheter enligt lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet (KTL), idag formulerade i 10 (punkt 2 och 3), 11 och 12 §§.

Förfarandet, som regleras i 12 § KTL, innebär att reaktorinnehavarna i samråd ska (låta) upprätta ett program för den forsknings- och utvecklingsverksamhet och de övriga åtgärder som behövs för omhändertagande och slutförvaring av kärnkraftens restprodukter samt avveckla och riva anläggningar. Programmet ska dels innehålla en översikt över samtliga åtgärder som kan bli behövliga, dels närmare ange de åtgärder som avses bli vidtagna inom en tidsrymd om minst sex år. Regeringen har, sedan ändringen av kärntekniklagen 1992, i samband med att den fattar beslut över Fud-programmet haft möjlighet att ställa upp sådana villkor som behövs avseende fortsatt forsknings- och utvecklingsverksamhet.

Av 26 § i förordning (1984:14) om kärnteknisk verksamhet framgår att SSM ska överlämna programmet med ett eget yttrande till regeringen senast sex månader efter att det lämnats in. Vidare anges att yttrandet ska innehålla en granskning och utvärdering av programmet i fråga om

1. planerad forsknings- och utvecklingsverksamhet,
2. redovisade forskningsresultat,
3. alternativa hanterings- och förvaringsmetoder, och
4. de åtgärder som avses bli vidtagna.

Värt att notera är att alla i dag etablerade anläggningar som på ett eller annat sätt berörs av Fud-programmet (såsom kärnkraftreaktorer, SFR och Clab) redan erhållit tillstånd när kärntekniklagen trädde i kraft. Med undantag för markförvar för mycket lågaktivt kärnavfall har ingen sådan ny verksamhet tillståndsprövats sedan Fud-programförfarandet etablerades⁵. Värt att notera är också att Fud-processen etablerades innan nu gällande och relevanta föreskrifter utfärdats. Som exempel kan nämnas att Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter och allmänna råd om säkerhet i kärntekniska anläggningar (SSMFS 2008:1) utkom i en första version först 1998⁶.

3.2 Utveckling av det legala och regulativa regelverket

Enligt 20a och 21 §§ förordningen (1984:14) om kärnteknisk verksamhet har myndigheten mandat att utfärda föreskrifter om åtgärder för att upprätthålla säkerheten vid kärnteknisk verksamhet. På motsvarande sätt har myndigheten enligt 7 och 8 §§ strålskyddsförordningen (1988:293) mandat att utfärda föreskrifter om skydd mot eller kontroll av strålning (6-12 §§ Strålskyddslagen) respektive (omhändertagande av) radioaktivt avfall (13 § Strålskyddslagen).

Över tid har det utfärdats ett stort antal föreskrifter⁷ som gäller för kärnteknisk verksamhet som bedrivs inom ramen för ett utfärdat tillstånd. En av de mest centrala i sammanhanget är föreskrifter och allmänna råd (SSMFS 2008:1) om säkerhet i kärntekniska anläggningar. Föreskriftssamlingen SSMFS 2008:1 har uppdaterats vid flera olika tillfällen. Viktiga förändringar har gjorts på senare tid och några av de viktigaste är inarbetandet av

⁵ För Clab har tillståndet omprövats som en förutsättning för att utöka lagringskapaciteten i anläggningen. Prövningen gällde dock ingen ny verksamhet utan begränsades till att omfatta utökning av en redan tillståndsprövad verksamhet.

⁶ Ursprunglig utgåva kungjord av Statens kärnkraftinspektion som SKIFS 1998:1.

⁷ De föreskrifter som utfärdats av SSM:s föregångare Staten kärnkraftinspektion, SKI och Statens strålskyddsinstitut, SSI, har efter sammanläggningen till SSM utgivits i SSM:s föreskriftssamling, SSMFS.

de ändringar som infördes genom SSMFS 2011:3⁸ genom utökade föreskrifter dels om *hantering av kärnämne och kärnavfall* (kapitel 6) och *avveckling av kärntekniska anläggningar* (kapitel 9) och som trädde i kraft 1 november 2012. Även föreskrifter som är tillämpliga för den aktuella tillståndsprovningen av slutförvar av använt kärnbränsle har utfärdats^{9,10}.

3.3 Tillsyn av befintliga verksamheter

SSM bedriver tillsyn av etablerade verksamheter utgående från för verksamheten gällande tillståndsvillkor och med stöd av myndighetens föreskrifter.

SSM:s löpande tillsyn samt samlade strålsäkerhetsvärderingar av kärntekniska anläggningar sker genom bedömning av följande verksamhetsområden:

1. Konstruktion och utförande av anläggningen (inklusive ändringar)
2. Ledning, styrning och organisation av den kärntekniska verksamheten
3. Kompetens och bemanning för den kärntekniska verksamheten
4. Driftverksamheten, inklusive hanteringen av brister i barriärer och djupförvar
5. Härd- och bränslefrågor samt kriticitetsfrågor
6. Beredskapen för haverier
7. Underhåll, material- och kontrollfrågor med särskilt beaktande av degradering p.g.a. åldring
8. Primär och fristående säkerhetsgranskning
9. Utredning av händelser, erfarenhetsåterföring samt extern rapportering
10. Fysiskt skydd
11. Säkerhetsanalyser och säkerhetsredovisning
12. Säkerhetsprogram
13. Hantering och förvaring av anläggningsdokumentation
14. Hantering av kärnämne och kärnavfall
15. Kärnämneskontroll, exportkontroll och transportsäkerhet
16. Strålskydd inom anläggningen
17. Utsläpp av radioaktiva ämnen till miljön, omgivningskontroll och friklassning av material.

Utöver redovisningen i Fud-programmen lämnar SKB och kärnkraftföretagen in andra redovisningar till SSM med information om planer avseende hantering och slutförvaring av använt bränsle och kärnavfall. De för sammanhanget mest relevanta är:

- Ansökningar för nya/utbyggda anläggningar/anläggningsdelar (5, 5a-f §§ KTL)
- Återkommande helhetsbedömningar för Clab och SFR (10a § KTL)
- En återkommande analys av den långsiktiga säkerheten för SFR i enlighet med gällande driftvillkor.
- Planer för omhändertagande av kärnavfall och använt kärnbränsle (6 kap 3 och 4 §§ SSMFS 2008:1)
- Avvecklingsplaner för kärnkraftreaktorer och andra kärntekniska anläggningar (9 kap 1 § SSMFS 2008:1)
- Säkerhetsprogram (2 kap 10 § SSMFS 2008:1)

⁸ SSMFS 2011:3 Föreskrifter om ändring i Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter (SSMFS 2008:1) om säkerhet i kärntekniska anläggningar.

⁹ SSMFS 2008:21 Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter om säkerhet vid slutförvaring av kärnämne och kärnavfall.

¹⁰ SSMFS 2008:37 Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter om skydd av människors hälsa och miljön vid slutligt omhändertagande av använt kärnbränsle och kärnavfall.

- Kostnadsberäkningar för avveckling och rivning av de kärntekniska anläggningarna i kärnkraftsprogrammet liksom för slutförvaring av använt bränsle och kärnavfall (18 § Finansieringslagen)

3.4 Tillståndsprövning av nya verksamheter

Fud-program 2016 förväntas innehålla information som överlappar information som ingår/granskas i SSM:s pågående granskning av SKB:s ansökningar om tillstånd att etablera ett slutförvarssystem för använt kärnbränsle (KBS-3). På motsvarande sätt förväntas Fud-program 2016 innehålla information som delvis täcks av information som ingår/granskas i SSM:s pågående granskning av SKB:s ansökningar om tillstånd att bygga ut slutförvaret för kortlivat radioaktivt avfall (SFR).

Det innebär att granskning och utvärdering av Fud-programmet behöver genomföras så att myndigheten i yttrande över programmet till regeringen inte föregriper kommande yttranden över SKB:s ansökningar. Detta förhållningssätt klargjordes vid SSM:s granskning och utvärdering av Fud-program 2013.

3.5 Verksamheter med koppling till Finansieringslagen

Lag (2006:647) och förordning (2008:715) om finansiella åtgärder för hanteringen av restprodukter från kärnteknisk verksamhet ställer krav på reaktorinnehavarna att vart tredje år lämna in beräkningar av kostnader för att hantera och slutligt omhänderta använt kärnbränsle och kärnavfall. Kostnadsberäkningarna ska redovisa de totala återstående kostnaderna för avveckling av anläggningar och omhändertagande av kärnkraftens radioaktiva restprodukter.

Som redovisats ovan ska Fud-programmet närmare ange de åtgärder som avses bli vidtagna inom en tidrymd om minst sex år. Därutöver ska programmet innehålla en översikt av samtliga åtgärder som kan bli behövliga. För myndighetens granskning av kostnadsberäkningarna krävs inte en ökad detaljeringsgrad för perioden efter de sex närmaste åren. Däremot bör det finnas beskrivet vilka osäkerheter som finns i den framtida planeringen och en bedömning av konsekvenser vid eventuella förändringar i programmet.

4 SSM:s förväntningar på redovisningen i Fud-program 2016

4.1 SSM:s granskning av Fud-program 2013

I myndighetens övergripande synpunkter på Fud-program 2013 anger SSM att redovisningen i Fud-program 2016 bör struktureras på ett tydligare och mer ändamålsenligt sätt än i föregående program, dvs. en tydligt strukturerad och fokuserad redovisning som klargör hur forskning och utveckling motiveras och utvärderas med utgångspunkt från de åtgärder som planeras. Redovisningen bör i det avseendet för respektive område beskriva:

- vilka aktiviteter, i form av forskning, teknik- och modellutveckling, genomförda analyser, utredningar m.m., som har genomförts under perioden sedan den senaste Fud-redovisningen och målsättningarna för dessa,
- utfallet från genomförda aktiviteter i relation till uppställda målsättningar,
- vilka uppföljande aktiviteter som planeras att genomföras som en följd av utfallet av genomförd verksamhet, samt
- vilka tillkommande aktiviteter som planeras att genomföras dels under kommande sexårsperiod, dels i ett längre tidsperspektiv, samt motiv och målsättningar för dessa.

Gällande avveckling och rivning bedömde SSM att SKB och kärnkraftsbolagen inte fullt ut beaktat SSM:s synpunkter på tidigare Fud-program. SSM bedömde att redovisningen med avseende på avveckling och rivning behöver utvecklas till redovisningen av Fud-2016 med avseende på beskrivningen av:

- planerade åtgärder för nedmontering och rivning av kärnkraftverken och SKB:s anläggningar,
- flexibilitet för att hantera förändrade förutsättningar för nedmontering och rivning,
- genomförd och planerad forskning och utveckling, inklusive strategier för forskning och utveckling,
- fördelningen av uppgifter och samordningen av dessa mellan kärnkraftsbolagen och SKB,
- samordning och kvalitetssäkring av den information som ges från olika tillståndshavare till Fud-programmet,
- hur kärnkraftsbolagens ”studier för avveckling” (tidigare benämnda ”rivningsstudier”) förhåller sig till avvecklingsplaner och avvecklingsstrategier.

I beslutet¹¹ över Fud-program 2013 betonar regeringen att SKB ska säkerställa att kommande Fud-program är tydligare och mer strukturerade samt klargör hur forsknings- och utvecklingsåtgärder planeras, motiveras och utvärderas i syfte att uppfylla kraven i 10 och 11 §§ KTL. Regeringen anser även att avvecklingsplaner och rivningsstudier bör utvecklas vidare gällande planerade åtgärder för nedmontering och rivning, strategier för forskning och utveckling samt fördelningen av uppgifter och samordningen av dessa mellan kärnkraftsbolagen och SKB. I regeringsbeslutet angavs även att samråd ska ske om frågor som rör utveckling av avvecklingsplaner och rivningsstudier.

4.2 Diskussion

Allmänt om Fud-processen

Som redovisats ovan är ett av huvudsyftena med Fud-processen att fungera som ett strategiskt verktyg för utveckling av verksamheter innan de etableras. Fud-programmet ska därvid ge möjlighet till insyn och inhämtande av synpunkter från ett stort antal intressenter. Efter att en sökt verksamhet medgivits tillstånd kan fortsatt (forsknings- och) utvecklingsverksamhet för anläggningens strålsäkra uppförande och drift ske inom ramen för tillståndet och utgående från kraven i SSM:s föreskrifter. Redovisningen i Fud-programmen bör alltså fokusera på den forsknings- och utvecklingsverksamhet och övriga åtgärder som behövs för att åstadkomma de ytterligare verksamheter som ännu inte är etablerade. Därutöver behöver redovisningen i Fud-programmen innehålla en översikt av alla aktiviteter och verksamheter som behöver genomföras i syfte att medge en tillräcklig förståelse för enskilda verksamheters roll i det övergripande sammanhanget.

I 12 § KTL finns krav på att Fud-programmet ska vara allsidigt, vilket enligt propositionen till kärntekniklagen¹² innebär att programmet ska redovisa alternativa hanterings- och förvaringsmetoder i olika avseenden. Kravet bör i sammanhanget vara tillämpligt på den utvecklingsverksamhet som behövs för att åstadkomma de ytterligare verksamheter som ännu inte är etablerade. För redan etablerade verksamheter som drivs inom ramen för ett tillstånd är verksamheten huvudsakligen definierad genom krav på den säkerhetsredovisning som krävs enligt 4 kap. 2 § SSMFS 2008:1.

¹¹ Regeringsbeslut I:6. Program för forskning, utveckling och demonstration av metoder för hantering och slutförvaring av kärnavfall M2014/930/Ke, M2014/1495/Ke

¹² Regeringens proposition 1983/84:60 med förslag till ny lagstiftning på kärnenergiområdet

Tidsaspekter

Tidsaspekter kopplade till Fud-processen är i sammanhanget viktiga. När ett nytt Fud-program lämnas in är referensinformationen som ligger till underlag för sammanställningen av programmet ca 6 månader gammal. SSM ska enligt kärnteknikförordningen överlämna programmet med ett eget yttrande till regeringen senast 6 månader efter att programmet lämnas in. SSM:s yttrande över programmet avser alltså referensinformation som är ca 12 månader gammal. Gällande praxis innebär att regeringen beslutar om Fud-programmet inte tidigare än 6 månader efter att SSM yttrat sig. Konsekvensen blir att regeringens beslut över Fud-programmen avser ca 18 månader gammal information. Detta blir speciellt viktigt att ta hänsyn till dels i samband med prövning av nya tillståndsansökningar som genomförs parallellt med myndighetens granskning och utvärdering av Fud-programmen, dels i förhållande till den löpande tillsynen som baseras på mycket nyare och rentav dagsaktuell information. För frågor som rör den mer långsiktiga strategiska planeringen bedöms detta dock vara av mindre betydelse.

Fud-programmet i relation till tillsyn av befintliga verksamheter

Över tid har det utfärdats ett stort antal föreskrifter som gäller för kärnteknisk verksamhet som bedrivs inom ramen för ett utfärdat tillstånd. En del frågor som behöver redovisas i Fud-programmen avser redan tillståndsgivna aktiviteter som därmed är föremål för fortlöpande tillsyn inom ramen för givet tillstånd med tillhörande tillståndsvillkor och SSM:s föreskrifter. Det existerar alltså områden som täcks av både SSM:s granskning och utvärdering av Fud-programmen och SSM:s löpande tillsyn av etablerade verksamheter inom ramen för givna tillstånd och tillhörande tillståndsvillkor. SSM:s erfarenheter från den fortlöpande tillsynen av pågående verksamheter utgör ett värdefullt stöd vid granskning och utvärdering av Fud-programmen.

Ett sådant exempel gäller redovisning av erforderlig *forskning och utveckling*. Enligt 2 kap. 10 § SSMFS 2008:1 behöver en innehavare av en anläggning inom ramen för gällande tillstånd årligen uppdatera det säkerhetsprogram som erfordras för säkerhetsförbättrande åtgärder i verksamheten vid anläggningen inklusive hanteringen av kärnavfall. I arbetet ingår att beakta resultat från forsknings- och utvecklingsprojekt som kan ha betydelse för bedömningen av säkerheten. Dessutom behöver enligt 5 kap 3 § SSMFS 2008:1 en verksamhetsutövare inom ramen för gällande tillstånd etablera ett program för underhåll, fortlöpande tillsyn och kontroll som erfordras för att säkerställa en anläggnings säkra drift. Programmen ska bland annat uppdateras mot bakgrund av vunna erfarenheter och utvecklingen inom vetenskap och teknik. Samtidigt finns det krav på att reaktorinnehavarna i de vart tredje år uppdaterade Fud-programmen ska redovisa vilken forskning och utveckling som man planerar att genomföra i syfte att uppfylla skyldigheterna enligt 10 § punkt 2 och 3 i KTL som bland annat avser omhändertagande av kärnavfall.

Ett annat exempel gäller redovisning av *omhändertagande av kärnavfall*. Enligt 6 kap. 3 § SSMFS 2008:1 ska en innehavare av en anläggning där det uppkommer kärnavfall upprätta planer som översiktligt beskriver omhändertagande, inklusive slutförvaring, av allt sådant material som förväntas uppkomma vid driften. Planerna ska också omfatta en tidsplanering för hanteringen på anläggningen och för det fortsatta omhändertagandet av materialet. Samtidigt finns det krav på att reaktorinnehavarna i de vart tredje år uppdaterade Fud-programmen i samråd ska redovisa eller låta redovisa vilka åtgärder som man planerar att vidta och vilken forskning och utveckling som man planerar att genomföra i syfte att uppfylla skyldigheterna enligt 10 § punkt 2 och 3 i KTL, som bland annat avser hantering och slutförvaring av kärnavfallet som uppstår i verksamheten.

Ytterligare ett exempel gäller redovisning relaterat till *avveckling och rivning*. Enligt 9 kap 1 § SSMFS 2008:1 finns krav på att en tillståndshavare inom ramen för tillståndet för verksamheten ska upprätta en avvecklingsplan. Samtidigt ställs krav i 12 § i KTL att

reaktorinnehavarna i Fud-programmen ska redovisa en översikt av alla åtgärder som kan bli behövliga, vilket omfattar också åtgärder för framtida avveckling och rivning samt omhändertagande av avfallet från avvecklingen. Till skillnad från avvecklingsplanerna för enskilda anläggningar ska Fud-programmet innehålla en översikt över samtliga åtgärder som kan bli behövliga för att omhänderta och slutförvara rivningsavfallet från de svenska kärnkraftsreaktorerna och SKB:s anläggningar.

Fud-programmet i relation till granskning av tillståndsansökningar

Information i Fud-programmen omfattar information som också ingår i myndighetens granskning av ansökningar om att etablera nya eller utökade verksamheter som kräver tillstånd enligt kärntekniklagen. Även i detta sammanhang finns en överlappning mellan SSM:s granskning och utvärdering av Fud-programmen och SSM:s arbete med granskning av tillståndsansökningar.

Fud-programmet i relation till verksamheter med koppling till finansieringssystemet

Redovisningen i Fud-programmen omfattar information som också ingår och granskas och utvärderas inom ramen för SSM:s aktiviteter under Finansieringslagen respektive Studsvikslagen. Verksamheten har utvecklats väsentligt över tid och det finns också i detta sammanhang starka kopplingar och en överlappning mellan myndighetens granskning och utvärdering av Fud-programmet och myndighetens arbete med granskning av kostnadsberäkningar och utarbetande av förslag till avgifter och säkerheter.

4.3 Slutsatser

SSM anser att redovisningen i Fud-program 2016 behöver göras med tillräcklig fokusering och detaljeringsgrad för att fylla sitt syfte, dvs. att dels redovisa en strategisk planering för den forskning och utveckling som behövs för att etablera och genomföra framtida verksamheter, dels översiktligt redovisa samtliga åtgärder som kan bli behövliga. Fud-program 2016 bör alltså fokusera på att på ett allsidigt sätt beskriva och motivera vilka åtgärder som planeras för att uppfylla 10 § KTL och på den forsknings- och utvecklingsverksamhet som behövs för att åstadkomma de ytterligare verksamheter som ännu inte är etablerade. Redovisningen av redan tillståndsgivna verksamheter kan göras mer övergripande och i förekommande fall bör referens till de redovisningar som inlämnas till SSM i andra sammanhang göras. Hänsyn bör samtidigt tas till att Fud-programmet ska ge möjlighet till insyn och inhämtande av synpunkter från ett stort antal intressenter.

Som angivits ovan ska myndigheten i yttrande över Fud-program 2016 inte föregripa kommande yttranden över SKB:s ansökningar. Redovisning i Fud-program 2016 av information som motsvarar information som ingår i underlag till de tillståndsansökningar som för närvarande granskas på SSM kan därför hållas på en allmän nivå och inte göras alltför detaljerad.

SSM:s verksamheter kopplade till kostnadsberäkningar och utarbetande av förslag till avgifter (finansieringssystemet) genomförs i enlighet med lag (2006:647) och förordning (2008:715) om finansiella åtgärder för hanteringen av restprodukter från kärnteknisk verksamhet. Redovisningen i Fud-programmet ska så långt som möjligt vara samstämmig med den redovisning som lämnas in som underlag för SSM:s verksamheter kopplade till finansieringssystemet.